

חינוך לחיים

פרשת שלח

כת' "כחיצים ביד גיבור כן בני הנעורים" ידוע ההסבר שהאיש יכול למתוח הקשת והחץ בחוזק גדול ואזי יורה החץ ביתר זריזות ועוצמה, אבל כל זה רק לפני שירה את החץ, אבל אחרי שכבר יצא החץ מידו שוב אין לו שליטה לא על חוזקו ולא על מקום המכה, כי כל זמן שהחץ היה בידו יוכל לכוון את מקום המכה, אבל אחרי שנורה גם הגיבור הגדול לא יוכל לשנותו וגם אם יתחרט על זה אלף פעמים שוב לא יועיל – אותו דבר ימי הנעורים אם רוצה להיות עובד ה' גם בגדלותו, לזה צריך שישקיע בעוד ימי נעוריו בידו ובשליטתו, ואחרי כן לא יועיל עוד, כי אם יגדל ויתחנך מקטנותו ויהיו ימי נעוריו בידו לנצלם כראוי, אזי גם כי יזקין לא יסור ממנה.

על פי זה מסביר מורי ורבי האדמו"ר מפרמישלאן כמה וכמה רעיונות בתורה - 'ויקח את שני נעריו אתו' פירש כי 'שני נעריו' הם שנות נעוריו, וזהו 'ויקח את שני נעריו עמו' שהביא אברהם אבינו עמו את שנות הנעורים שלו שגם בהם התנהג באופן הראוי. - וזה היה חפצו של אברהם אבינו להנחיל לדורות הבאים שכל מה שקונה האדם בשנות הנעורים זה מלווהו למשך כל ימי חייו, וכמו שנראה האדם בימי הנעורים כן יהיה נראה עד זקנה ושיבה. וכן הוא אצל האדם כי אילו לא ינצל את ימי נעוריו אזי נראה כך" וכן כינה כ"ק האדמו"ר שליט"א - את ימי הנעורים "הימים הללו אשר נקראים חמדת הימים".

וכך מסביר מדוע אצל נח שינו ולא כתבו את שם הנולד מיד וכתבו "ויולד בן ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו ממעשנו" וההסבר שתיבות "ויולד בן" בגימטריה "חצי" והכוונה לחץ שדברנו ורומז לדברי דוד המלך "הלא החצי ממך והלאה" – שהאופן והדרך שיתגדל הבן כראוי, זהו "כחיצים ביד גיבור כן בני הנעורים" להשיג עליו מקטנותו לברכות ולקיום מצוות ולהחזיר בו טעם בלימוד ובתפילה. ומביא ששאלו את אביו מורינ' דוד משה זצ"ל מאימתי צריך להתחיל לחנך ילד? וענה "שצריך להתחיל עשרים שנה קודם לידת הילד..." דהיינו שצריך להתחיל לחנך עצמו מקודם... כי הכל תלוי בהורים שמיד מקטנותו ישרישו בו הטעם בתורה ותפילה, וכך מביא בשם זקה"ק ר' איתמר זיע"א (שהיא רציית השבוע כ"ב סיוון) שאסור להסיח דעת מחינוך הילדים אפילו לרגע אחד.

וזה הפירוש בפרשתנו – "שלח לך אנשים". "שלח לך" בגימטריה (עם האותיות והתיבות) יוצא "כחיצים ביד גיבור", וזהו "שלח לך" כלומר באיזה אופן שיהיה ה"כחיצים ביד גיבור", כדרך שיהיו ימי הנעורים, לפי זה יהיה ה - "אנשים" לשון חשיבות כמו שפירש רש"י על הפס' "כולם אנשים", כי חשיבות הבנים הכל תלוי ב"שלח לך" – "כחיצים ביד גיבור".

"אנשים" חשובים ויהיה "כולם אנשים" לרבות אבותיהם וזקניהם. כי אף פעם לא מאוחר להשתנות כפי שהסביר האדמו"ר שליט"א על דברי שו"ע שפסק (או"ח סימן א') 'יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו' והרמ"א הוסיף בזה 'ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב'. והקשה רביה"ק הרבי ר' מאיר'ל מפרמישלאן זיע"א הלא הרמ"א אינו בא כי אם להוסיף על דברי המחבר, ולמה כאן שינה לענין אחר, שהמחבר דיבר על השכמת הבוקר, והרמ"א דיבר על סדר השכיבה. ותירץ שבא הרמ"א להורות לבני אדם שהאופן בו יקומו בבוקר תלוי באופן ששכבו לישון.

אף דברי הרבי ר' מאיר'ל, מכל מקום לא יאמר אדם כיון שבשכבי לישון לא היה כראוי וכהוגו, אם כן שוב אין לי תקנה ולא אוכל להתגבר כארי בבוקר. רק דברי הרבי ר' מאיר'ל בפירוש דברי הרמ"א הם לכתחילה, אבל בדיעבד אף אם לא שכב כראוי עדיין יתגבר כארי. והראיה לזה, כי אף שהרמ"א פסק 'ובשכבו על משכבו', על כל פנים המחבר פסק 'יתגבר כארי לעמוד בבוקר'. וביאר האדמו"ר שליט"א כי כן הוא גם כן בעבודת האדם, כי לכתחילה צריך שיהיה עובד ה' מנעוריו, ואזי ממילא יהיה יותר בקלות לו להיות עובד ה' בזקנותו. אך אל יאמר האדם כיון שכבר עברו חלפו ימי נעורי, מעתה שוב אין לי תקנה וחבל על דאבדין, רק בדיעבד על כל פנים מעכשיו יתאמץ לעבודת ה'. ובאמת גם זה רמז בדברי רביה"ק הרבי ר' מרדכי'ל זיע"א שאמר בפר' הקודמת 'ומן חמישים שנה ישוב מצבא העבודה' אף על פי שיצטרך לשוב גם כן על חסרון ההתלהבות, אך על כל פנים עדיין אף בזקנותו 'ישוב' וימחול לו.

ט) 'בנערינו ובזקנינו נלך' על פי דברי הגמ' (סוכה נג.) שבשמחת בית השואבה היו אומרים 'אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו' שמשחר ילדותם היו מתנהגים כשורה, וממילא לעת זקנותם לא התביישו במעשי נעוריהם. אבל מי שבנערותו אינו מתנהג באופן הראוי, אזי לעת זקנותו הוא מתבייש במעשי הקודמים. ובזה פירש הכתוב במשלי כב, ו' 'חנך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה' שאם בנערותו הלך בדרך הטוב והישר, אזי בזקנותו לא יצטרך לסור מדרך זו ולבקש דרך אחר טובה ממנה, כי יוכל להמשיך ללכת בעקבות ימי נעוריו. וזה הפירוש 'בנערינו ובזקנינו נלך' שנתנה בקדושה מילדותנו וממילא לא נבוש בזקנותנו ונמשיך גם אז לילך בזה הדרך. ואמר בזה האדמו"ר שליט"א שכאשר יקבל האדם על עצמו אפילו בזקנותו קבלה אמיתית שישבו, על ידי קבלה זו נעשה 'אשרי ילדותנו' שלא ביישה את זקנותנו' שאפילו אם חטא בילדותו נחשב כאילו לא חטא, שהרי קבלה זו נחשבת כאילו מימיו נהג בה. והראיה לזה מדברי הגמרא בברכות לא. 'אמרו עליו על ריש לקיש שמימיו לא מילא שחוק פיו בעולם הזה מכי שמעה מרבי יוחנן רביה' ולכאורה הלא לא מילא שחוק פיו רק מכי שמעה מרבי יוחנן ולא 'מימיו'? אלא שכאשר יקבל האדם על עצמו איזו הנהגה טובה או לפרוש מהנהגה רעה, ותהיה קבלה זו באמיתיות לבבו בהחלטה חזקה וברורה, נחשב לו כאילו מימיו נהג כן.

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com